
Mite de la Terra plana

Autor:

Data de publicació: 10-03-2019

El mite de la Terra plana és un malentès modern segons el qual la visió cosmològica predominant durant la Edat Mitjana consistia a considerar que la Terra era plana, i no una esfera, atès que

"El concepte de Terra esfèrica data de l' filosofia grega antiga d'al voltant del segle VI a. C. , però va romandre com a matèria d'especulació filosòfica fins al segle III a. C., quan la astronomia hel·lenística va establir la esfericitat de la Terra com una dada físic. El paradigma hel·lènic va ser gradualment adoptat en el vell món durant l'Antiguitat i l'Edat Mitjana."

Pel que sembla, aquesta idea es va originar al segle XIX i es va difondre durant la primera meitat del segle XX . Sobre la mateixa, els Membres de l'Associació Històrica (Members of the Historical Association) van declarar, el 1945, el següent:

"La idea que els homes instruïts en el temps de Colom creguessin que la Terra era plana, i que aquesta creença va ser un dels obstacles que Colom va haver de superar abans que el seu projecte fos acceptat, segueix sent un dels errors més grans en l'ensenyament. "

Il·lustració de la terra esfèrica en una còpia del segle XIV de L'Image du monde (ca. 1246).

El mite de la Terra plana és un malentès modern segons el qual la visió cosmològica predominant durant la Edat Mitjana consistia a considerar que la Terra era plana, i no una esfera, atès que..:

"El concepte de Terra esfèrica data de la filosofia grega antiga d'al voltant del segle VI a. C. , però va romandre com a matèria d'especulació filosòfica fins al segle III a. C., quan la astronomia hel·lenística va establir la esfericitat de la Terra com una dada físic. El paradigma hel·lènic va ser gradualment adoptat en el vell món durant l'Antiguitat i l'Edat Mitjana."

Pel que sembla, aquesta idea es va originar al segle XIX i es va difondre durant la primera meitat del segle XX . Sobre la mateixa, els Membres de l'Associació Històrica (Members of the Historical Association) van declarar, el 1945, el següent:

"La idea que els homes instruïts en el temps de Colom creguessin que la Terra era plana, i que aquesta creença va ser un dels obstacles que Colom va haver de superar abans que el seu projecte fos acceptat, segueix sent un dels errors més grans en l'ensenyament. "

Durant la primera part de l'Edat Mitjana, pràcticament tots els estudiosos sostenien el punt de vista que la Terra és rodona, com van expressar els antics grecs . Per al segle XIV , la creença que la Terra fos plana era pràcticament inexistent entre els homes educats.

No obstant això, entre els artistes medievals, la imatge de la Terra plana era comuna. Exterior del famós tríptic El jardí

de les delícies , de Hieronymus Bosch , és un exemple del Renaixement en el qual apareix una imatge de la Terra en forma de disc surant dins d'una esfera transparent.

Segons Stephen Jay Gould , "mai hi va haver un període de la 'foscor de la Terra plana' entre els acadèmics (independentment de com concebés el públic en general al nostre planeta llavors i ara). El coneixement grec de la Terra esfèrica mai es va dissipar, i tots els grans acadèmics medievals acceptaven que la Terra era rodona com un fet establert en l'estudi de la cosmologia. "

David Lindberg i Ronald Numbers , historiadors de la ciència , ressalten el fet que "difícilment hi havia un acadèmic cristià durant l'Edat Mitjana que no reconegués que la Terra era una esfera, fins i tot sabent la seva circumferència aproximada".

L'historiador Jeffrey Burton Russell va dir que l'error de la Terra plana va florir principalment entre 1870 i 1920 , i va tenir a veure amb les ideologies que es van crear sobre l'evolució . Russell sosté "excepte extraordinàriament poques excepcions entre les persones educades en la història de la civilització occidental, des del tercer segle AC des d'ara creien que la Terra fos plana," i assegura que van ser sobretot els historiadors John William Draper , Andrew Dickson White i Washington Irving qui van popularitzar el mite de la Terra plana.

El gravat Flammarion

El cèlebre gravat Flammarion , inclòs en l'Atmosphère: Météorologie populaire (París, 1888), de Camille Flammarion (pàg. 163), mostra a un home arrossegant-se per sota de la vora del cel, descrit com si fos un hemisferi sòlid, per fer un cop d'ull al misteriós Empíreo , que es troba més enllà. El peu de la imatge original, que no apareix aquí, diu: "Un missioner medieval explica que ha descobert el punt on es troben el cel i la Terra ...". En 1973 , Bruno Weber va creure poder demostrar que alguns detalls d'aquesta imatge no podrien haver-se elaborat sense un burí , l'eina dels gravadors, utilitzat en la fusta només des de finals del segle XVIII . Va deduir que el gravat era un muntatge creat a partir de diverses imatges d'època, en particu

El gravat Flammarion és una coneguda il·lustració que apareix al llibre de Camille Flammarion L'Atmosphère: Météorologie Populaire (París, 1888), a la seva pàgina 163, i que ha estat utilitzada en multitud d'ocasions per a representar el descobriment de l'astronomia per l'ésser humà. En l'actualitat, poden trobar-se nombroses versions d'aquesta il·lustració acolorides.

Aquesta enigmàtica il·lustració, d'autor desconegut, mostra un home (possiblement un astrònom) observant a través de l'atmosfera terrestre com si aquesta fos una cortina que es pogués apartar i observar d'aquesta manera el funcionament de l'univers. El text que acompanya l'obra original de Flammarion diu:

«
Què és llavors aquesta volta blava, que certament existeix i ens impedeix veure les estrelles durant el dia.
»

El gravat és descrit incorrectament en nombroses fonts com un treball medieval a causa de la visió simple del món i, fins i tot, és considerada una il·lustració de la Terra plana; el gravat, però, va ser realitzat sens dubte més tard, encara que no se'n coneix la data. Flammarion era conegut també per la seva afició als llibres astronòmics antics, i tenia obres de Kepler, Brahe o Isaac Newton.

La terra plana?

La Terra mai va ser ni serà plana. De fet, la seva forma la podem assumir com a constant des que l'ésser humà porta trepitjant-la, i s'acosta molt al d'una esfera (lleugerament enxampada pels pols). L'únic que ha variat amb el pas dels anys és la concepció que l'ésser humà ha tingut de la seva forma. Si ens remuntem a les primeres civilitzacions a l'ample i llarg del món, ens trobem amb un factor comú: tots van creure que la Terra era una superfície plana.

Tot i així, malgrat aquesta gran similitud intercultural, es podien trobar algunes diferències entre les diferents civilitzacions. Si prenem el primer mapa del món, originari de la civilització sumèria, ens trobem amb un món pla en el qual no es concebien possibles límits. En el costat oposat tenim la concepció xinesa i hindú, les civilitzacions de la qual van creure fins ben entrat el segle XVII que la Terra era plana amb una forma finita. Tot i així, cal destacar el curiós que a la Xina es creia que les estrelles jaïen en un firmament en forma de volta esfèrica, en la qual van dibuixar els primers mapes del cel

I: Model de Terra plana segons la mitologia hindú

Fins al floriment de la civilització grega, les coses no van començar a canviar. El primer a plantejar un concepte diferent al de la Terra plana va ser Anaximandro de Mileto, qui a mitjans del segle VI aC va proposar un model de la Terra en què el nord i el sud es corbaven, mentre que tant cap a l'est com cap a l'oest, la Terra es mantenia plana. Així va concebre el concepte de terra cilíndrica. Les seves afirmacions van ser novedoses, i es van acostar al model real molt que qualsevol altre model anterior, però no va tenir gran repercussió entre els pensadors grecs.

En els anys posteriors, alguns historiadors creuen que Pitàgores i Parmènides van plantejar el concepte de Terra esfèrica, tot i que no hi ha evidència definitiva que porti a pensar-ho, a banda de la coherència amb la resta de les seves filosofies i creences. La primera evidència d'ensenyament del model de Terra esfèrica a les escoles gregues la trobem amb Plató, qui a la seva tornada d'Itàlia va ensenyar aquesta concepció als seus alumnes. Tot i així, no hi ha constància que expliqués les raons que el van portar a pensar això.

Van passar diversos segles des de la mort de Pitàgores fins que algú intentés donar evidències que la Terra era esfèrica. Aristòtil, en la seva concepció de l'univers, els elements, i la seva particular visió de la gravetat, va assumir que la Terra era esfèrica. A més es va convertir en la primera persona que va presentar proves de per què la Terra era esfèrica i no plana o cilíndrica.

II: Aristòtil

Aristòtil, per defensar la seva teoria de la Terra esfèrica, va recórrer als eclipsis lunars. Durant un eclipsi de Lluna, quan l'ombra de la Terra apareix a la superfície lunar s'observa amb facilitat la seva forma arrodonida. A això, li va afegir la realitat de l'horitzó. Persones localitzades en punts distants no veïen les mateixes estrelles al firmament, una cosa que només era possible si els horitzons eren diversos, cosa només possible amb una Terra esfèrica.

Les proves que va aportar Aristòtil que la Terra era esfèrica van ser concloents per a la cultura grega, donant-se a partir d'aquest moment com un fet comú a totes les escoles. Però un cop es coneixia la veritable forma de la Terra, es volia conèixer la seva veritable mida, i ni els sistemes de mesurament, ni els sistemes numèrics hi ajudaven.

La primera persona a fer-ho, segons els registres que ens han arribat als nostres dies, va ser Erastótenes, qui sota el mandat de Ptolomeo III, va realitzar un mesurament de la Terra que encara sorprèn a dia d'avui per la seva precisió atesos els mitjans de què disposava. Erastótenes havia observat que a Siena (una ciutat de l'antiga Grècia corresponent a l'actual Asuán, a Egipte) el dia del solstici d'estiu, una barra vertical sobre el riu Nil no donava ombra a migdia. No recordava haver vist aquest mateix fet a Alexandria, per la qual cosa va decidir mesurar gràcies a això la mida de la Terra.

Per aconseguir-ho, amb un carro va comptar el nombre de voltes que donava en el seu trasllat des de Siena a Alexandria, intentant respectar el camí més recte possible. D'aquesta manera va estimar la distància entre les dues ciutats en 5.000 estadis, l'equivalent a 800 quilòmetres. Valent-se d'aquesta dada, l'ombra projectada per una barra vertical a Alexandria el mateix dia de l'any i de la geometria euclidiana, va obtenir que el perímetre de la Terra era d'uns 41.000 quilòmetres, errant respecte a la mida actual en tan sols un 3%. Anant més enllà, Erastòtenes va crear els primers mapes amb meridians i paral·lels, que si bé no respectaven la realitat, si que van assegurar un precedent de cara a la cartografia moderna.

D'aquí en endavant, el concepte de Terra esfèrica es va anar expandint entre altres civilitzacions, erradicant la concepció de Terra plana. Una dada que esmentar aquí és que, a diferència del que molts creuen, tant Cristóbal Colón com els Reis Catòlics eren conscients de la forma esfèrica de la Terra, sent la seva única discrepància la seva mida real. Cristóbal Colón estimava una mida menor que li permetria arribar a les Índies, que l'haurien portat a la mort de no trobar per fortuna un continent intermedi, Amèrica.

Mapa babilònic

El mapa babilònic del món, resident al British Museum de Londres, va ser creat a Babilònia al voltant de l'any 500 aC com a còpia d'un original creat 200 anys abans que no s'ha conservat fins als nostres dies. Es tracta d'una tauleta d'argila amb dibuixos i inscripcions en la qual es representa la visió que tenien els babilònics del món a vista d'ocell.

I: Mapa del món babilònic

El mapa mostra dues circumferències concèntriques, així com set àrees triangulars envoltant la circumferència exterior. L'àrea de l'interior del cercle representa el continent central, on la ciutat de Babilònia ocupa el lloc central representada mitjançant un rectangle. Amb altres figures geomètriques, els babilònics també van representar i posar nom a altres pobles coetanis com Assíria (al nord-oest de Babilònia), Uratu (actual Armènia, al nord d'Assíria) i Habban (actual Iemen, al sud-oest de Babilònia). Malgrat el fet que el poble babilònic coneixia els perses i egipcis, aquests van ser obviats totalment en aquesta representació, possiblement per les renecs existents amb ells.

A nivell topogràfic, el mapa representa unes muntanyes al nord on neix el riu Èufrates, que es representa travessant la ciutat de Babilònia i desembocant a la part inferior del mapa en les dues circumferències. Aquestes dues circumferències concèntriques representen les aigües salades (el mar).

El text exterior a banda i banda de la tauleta mostra que el mapa intenta representar el món sencer. L'èmfasi en la distància entre els llocs que acompanya el mapa fa suposar que la fi del mapa era representar i localitzar regions llunyanes.

II: Reconstrucció del mapa babilònic

El text al revers de la tauleta descriu les set àrees triangulars, a les quals les denomina illes, en detall, tot i que és evident que els babilònics sabien poc d'aquestes illes. La primera illa correspon amb la representada al sud-est, i les successives són descrites segons el sentit de les agulles del rellotge. Només es conserva la breu descripció de tres de les set illes, de les quals es diu breument: "Lloc del sol naixent", "El sol està amagat i res es pot veure", "Més enllà del vol dels ocells".

Finalment, l'orientació del mapa té a la part superior el Nord-oest. Això és degut al fet que, a diferència del nostre sistema de punts cardinals, el sistema d'orientació babilònic es basava en els vents predominants, sent el vent del nord-oest un vent bufat per la diosa Ishtar.

Història

En el llibre *Inventing the Flat Earth: Columbus and Modern Historians* (Inventant la Terra plana: Colom i els historiadors moderns), Jeffrey Russell descriu la teoria de la Terra plana com un faulta usada per impugnar a la civilització pre moderna, especialment a l'edat mitjana a Europa.

James Hannam va escriure:

El mite segons el qual les persones de l'edat mitjana creien que la Terra era plana apareix al segle XVII com una campanya pels protestants en contra dels ensenyaments catòliques. Però va aconseguir notorietat al segle XIX, gràcies a històries no basades en fets com en *History of the Conflict Between Religion and Science* (Història del conflicte entre la religió i la ciència) de John William Draper publicat en 1874 i en *History of the Warfare of Science with Theology in Christendom* (Història de la guerra entre la ciència contra la teologia de la cristiandat) d'Andrew Dickson White publicat en 1896. Ateus i agnòstics van lluitar per imposar aquesta idea del conflicte per aconseguir els seus propis propòsits ...

Referències

Russell, 1991 , pàg. 3. Vegeu també Russell, 1997 .

Members of the Historical Association, 1945 , pp. 4-5 En aquest pamflet, l' Associació Històrica va posar a "Colom i la concepció de la Terra plana" en el segon lloc entre vint en el seu primer pamflet publicat sobre els errors comuns en la història.

Gombrich, 1969 , pp. 162-170

Gould, 1997

Lindberg i Numbers, 1986 , pp. 338-354

christiananswers.net

Russell, 1997 . [Pàgina requerida] Vegeu també el llibre de Russell: (Russell, 1991).

Russell, 1991 . [Pàgina requerida]

James Hannam. "Science Versus Christianity?" .

Bibliografia

Bishop, Louise M. (2008), «The Myth of the Flat Earth», en Harris, Stephen J .; Grigsby, Bryon Lee, *Misconceptions about the Middle Ages*, Routledge, ISBN 9780415770538

Bolenius, Emma Miller (1919), *The Boys 'and Girls' Reader: Fifth Reader*, Houghton Mifflin

Garwood, Christine (2007), *Flat Earth: the history of an Infamous idea*, Macmillan, ISBN 0-312-38208-1

Gombrich, IH (1969), «Bosch s" Garden of Earthly Delights ": A progress report» , *Journal of the Warbourg and Courtauld Institutes* 32: 162-170

Gould, Stephen J. (1997), «The batega birth of a flat earth» , *Dinosaur in a Haystack: Reflections in Natural History* (1st pbk. Edició), New York: Three Rivers Press, pp. 38-50, ISBN 0-517-88824-6

Irving, Washington (1861), *The Works of Washington Irving* , University of Michigan Library, consultat el 19 d'agost de 2008

Lindberg, David C. ; Numbers, Ronald L. (1986), «Beyond War and Peace: A Reappraisal of the Encounter between Christianity and Science», *Church History* (Cambridge University Press) 55 (3): 338-354, JSTOR 3.166.822 , doi : 10.2307 / 3.166.822

Loewen, James. W. (1996), *Lies My Teacher Told Me: Everything Your American History Textbook Got Wrong*, Touchstone Books, ISBN 9780684818863

Members of the Historical Association (1945), *Common errors in history, general Sèries*, G.1, London: PS King & Staples for the Historical Association

Morison, Samuel Eliot ([1942] 1991), *Admiral of the Ocean Sea. A Life of Christopher Columbus*, Little, Brown & Co, ISBN 0316584789

Nunn, George I .; Edwards, Clinton R. ([1924] 1992), The Geographical Conceptions of Columbus, Milwaukee, Wisconsin, USA: American Geographical Society Golda Meir Library, ISBN 1879281066

Russell, Jeffrey Burton (1991), Inventing the Flat Earth: Columbus and modern Historians, New York: Praeger, ISBN 0-275-95904-X

Russell, Jeffrey Burton (1997), «The Myth of the Flat Earth» , Studies in the History of Science (American Scientific affiliation), consultat el 14 de juliol de 2007

Wilson, David B. (2002), «The Historiography of Science and Religion», Science and Religion: A Historical Introduction, Johns Hopkins University Press , ISBN 0-8018-7038-0